

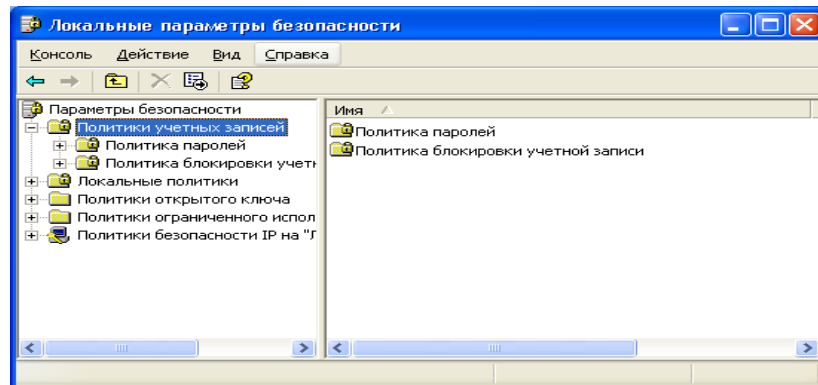
11-Amaliy mashg'ulot

Operatsion tizimlar xavfsizlik komponentlari

Windows muxitida boshqarish uchun MMC (*Microsoft Management Console* –Microsoft boshqaruv konsoli) vositasi ishlatiladi. MMC ni ishga tushirish uchun buyruq satrida *mmc* ni terish kerak. MMS asosan Windows tizimida barcha vositalarni boshqarish uchun interfeyslarni ta'minlaydigan vositalarni chaqirish uchun mo'ljallangan. MMS da xavfsizlikning lokal parametrlarini o'rnatish uchun buyruq satrida *secpol.msc* ni kitirish kerak.

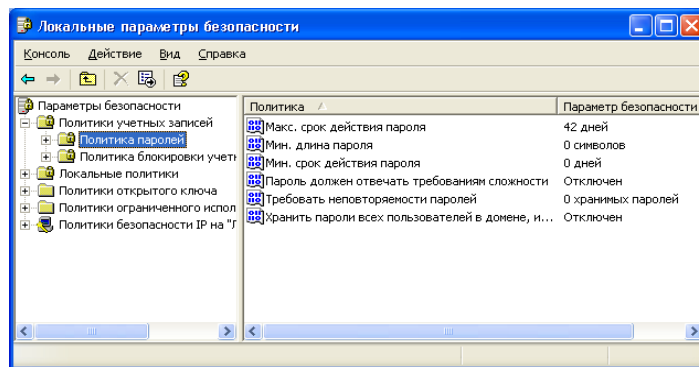
Windows 7 da qayd yozuvi siyosatining xavfsizlik parametrlari o'z ichiga quyidagilarni oladi:

1. *Parollar siyosati*
2. *Qayd yozuvi blokirovkasi siyosati*

Qayd yozuvi siyosatining mazkur xavfsizlik parametrlari operatsion tizimini xavfsizligini ta'minlash uchun asosiy parametrlaridan biri xisoblanadi.

1. **“Политика паролей” – “Parollar siyosati”** . Parollar xavfsizligi siyosatini rejalashtirish va o'tkazish xavfsizlikning kalit parametrlaridan biri bo'lib xisoblanadi. Parollar xavfsizlik siyosatini sozlamasa va uni qo'llamasa, foydalanuvchilar o'zgartirishni talab qilmaydigan kuchsiz parollarni kiritib qo'yishlari mumkin. Bunday xollarda parollarni elementar terish orqali katta imkoniyat va muvoffaqiyatlarga erishish mumkin.

bu bo‘limda quyidagi parametrlar ko‘rib chiqiladi:

1.1. “Требовать, чтобы пароли не повторялись” – “Parollarni takrorlanmasligini talab qilish”. Foydalanuvchining qayd yozuvi tomonidan qo‘yiladigan yangi parollar sonini aniqlaydi, shundan so‘ng eski parollarni ishlatish mumkin bo‘ladi. Bu qiymat 0 dan 24 oraliqda bo‘ladi.

Mazkur siyosat bitta eski parolni qayta-qayta ishlatishni taqiqlash bilan ma’murlarga xavfsizlik darajasini oshirishga imkon beradi.

Parollarni samarali o‘zgaruvchanligiga erishish uchun “Минимальная продолжительность пароля” – “Parolning minimal muddati” parametrini sozlashda, parollarni darxol o‘zgartirishga ruxsat bermang.

1.2. “Максимальный срок действия пароля” – “Parolning maksimal muddati”. Parolni tizim foydalanuvchidan uni o‘zgartirishni talab qilgungacha bo‘lgan muddatda (kunlarda) ishlatish imkonini beradi. 1 dan 999 kun oralig‘ida qiymat berish yoki barcha cheklanishlarni olib tashlab 0 qiymat berish mumkin.

1.3. “Минимальная продолжительность пароля” – “Parolning minimal muddati”. Parolni foydalanuvchi uni o‘zgartirguncha bo‘lgan muddatda (kunlarda) ishlatish imkonini beradi. 1 dan 999 kun oralig‘ida qiymat berish yoki darxol o‘zgartirishga ruxsat berish uchun 0 qiymat berish mumkin.

Parolning minimal muddati parolning maksimal muddati qiymatidan kichik bo‘lishi shart.

“Требовать, чтобы пароль не повторялся” – “Parolni takrorlanmasligini talab qilish” parametri samarali ishlashi uchun parolning minimal muddatini noldan farqli songa o‘zgartirish kerak, aks xolda foydalanuvchi ko‘zda tutgan barcha eski parollarini terish yo‘li bilan keraklisini topib olishi mumkin. Ma’mur foydalanuvchiga parol berishi va tizimga kirgandan so‘ng uni o‘zgartirishini talab qilishi uchun bu parametr standart buyicha (po umolchaniyu) nol qiymatda turadi. Agar majburiy takrorlanmaydigan parollar soni 0 qiymatga ega bo‘lsa, u xolda foydalanuvchi yangi parolni terishi kerak emas bo‘ladi. SHuning uchun takrorlanmaydigan parollar soni standart buyicha 1 ga teng.

1.4. “Минимальная длина пароля” – “Parolning minimal uzunligi”. Foydalanuvchi qayd yozuvi paroli tashkil topishi mumkin bo‘lgan eng kam belgilar

sonini aniqlaydi. 1 dan 14 oralig'ida belgilar qiymatini yoki uni nolga teng qilib, parol ishlatishni bekor qilish mumkin.

1.5. “Пароль должен соответствовать требованиям сложности” – “Parol murakkablik talabiga javob berishi shart”. Parol murakkablik talabiga javob berishi yoki bermasligini aniqlaydi.

Agar bu siyosat o'rnatilgan bo'lsa, u xolda parol quyidagi minimal talablarga javob berishi shart:

- Parol foydalanuvchi qayd yozuvi nomini yoki uni qismini o'z ichiga olmasligi shart;
- Parol oltita belgidan kam bo'lmasligi zarur;
- Parolda quyidagi to'rtta toifalardan uchtasidagi belgilar ishtirok etishi kerak:
 - Lotin alifbosidagi A dan Z gacha bosh harflar;
 - Lotin alifbosidagi kichik harflar a dan z gacha;
 - O'nlik sonlari (0 dan 9 gacha);
 - Alifbo-raqamli majmuaga kirmaydigan belgilar (misol uchun, !, \$, #, %).

Bu talablarni bajarilishi parolni yaratishda yoki o'zgartirishda tekshiriladi. Standart buyicha: “Отключен” – “o'chirilgan”.

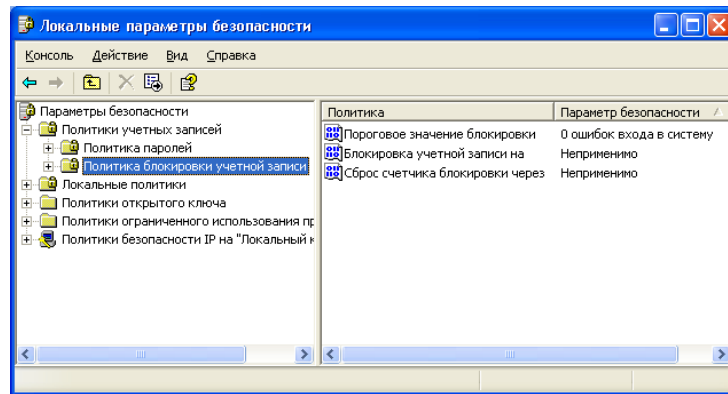
1.6. “Сохраняйте пароли всех пользователей в домене с помощью обратного шифрования” – “Barcha foydalanuvchilar parolini qaytuvchi shifrlashni ishlatib domenda saqlash”. Parolni qaytuvchi shifrlashni ishlatib saqlashni kerak yoki kerak emasligini aniqlaydi.

Bu siyosat haqiqiylikni aniqlash uchun foydalanuvchi parolini bilish zarur bo'lgan, bayonnomalarni ishlatuvchi ilovalarni (приложение) quvvatlashni ta'minlaydi. Parollarni qaytuvchi shifrlab saqlash usuli – bu baribir ularni xuddi ochiq matnda saqlagan bilan bir xil. Shuning uchun mazkur siyosatni kamdan-kam xolatlarda, agar qo'llanma talabi parolni ximoyasidan muhimroq bo'lgan hollarda ishlatish mumkin.

Standart buyicha: “Отключен” – “o'chirilgan”.

2. “Политика блокировки учетной записи” – “Qayd yozuvini «blokirovka» qilish siyosati”. Bu qachon va qancha muddatga qayd yozuvi blokirovka bo'lishini ko'rsatadi. Maksimal xavfsizlik uchun bular aniq o'rnatilgan bo'lishi kerak, aks xolda potensial buzg'unchi to'liq erkinlikka ega bo'lib, xoxlagan vaqtgacha parolni terib ko'rishi mumkin.

Bu bo'limda quyidagi parametrlar ko'rib chiqiladi:

2.1 “Блокировка аккаунта на время....” – “... muddatga qayd yozuvini blokirovka qilish”. Qayd yozuvi avtomatik ravishda blokirovka echilguncha blokirovka xolatida bo‘lish muddati (daqiqalar soni). Bu parametr 1 dan 99 999 gacha qiymatni qabul qiladi. Agar 0 qiymati o‘rnatilsa, u xolda qayd yozuvi ma’mur blokirovkani echmaguncha blokirovka xolatida bo‘ladi.

Agar blokirovkaning chegaraviy qiymati aniqlangan bo‘lsa, u xolda mazkur blokirovka oralig‘i boshlang‘ich (nol) xolatga qaytish oralig‘idan katta yoki teng bo‘lishi kerak.

Standart buyicha: “не определен” – “aniqlanmagan”, chunki mazkur parametr “Пороговое значение блокировки” – “Blokirovkaning chegaraviy qiymati” parametri kiritilgandagina ma’noga ega bo‘ladi.

2.2 “Пороговое значение блока” – “Blokirovkaning chegaraviy qiymati”. Tizimga kirishning muvaffaqiyatsiz urinishlar sonini aniqlaydi, shundan so‘ng foydalanuvchining qayd yozuvi blokirovka qilinadi. Blokirovka qilingan qayd yozuvini ma’mur tomonidan blokirovka olib tashlanguncha yoki blokirovka vaqti tugagunga qadar ishlatib bo‘lmaydi. 1 dan 999 gacha qiymat berish yoki 0 qiymat berib qayd yozuvi blokirovkasini taqiqlab qo‘yish mumkin.

CTRL+ALT+DEL tugmalari yoki ekran ko‘rinishi yordamida blokirovka qilingan ishchi stansiyaga yoki bir qator serverlarga uzluksiz ravishda noto‘g‘ri parollarni kiritish tizimga kirishning muvoffaqiyatsiz urinishi bo‘lib xisoblanmaydi. Standart buyicha: “otklyuchen” – “o‘chirilgan”

2.3 “Сбросить счетчик блокировок ...” – “... dan so‘ng blokirovka xisoblagichini boshlang‘ich (nol) xolatga keltirish”. Tizimga kirishning muvaffaqiyatsiz urinishdan so‘ng muvaffaqiyatsiz urinishlar xisoblagichi boshlang‘ich (nol) xolatiga keltirilguncha bo‘lgan vaqt (daqiqalar soni) ni aniqlaydi. Bu parametr 1 dan 99 999 gacha qiymatni qabul qiladi.

Agar blokirovkaning chegaraviy qiymati aniqlangan bo‘lsa, mazkur boshlang‘ich xolatga keltirish oralig‘i “Блокировки учетной записи на...” – “... muddatga qayd yozuvini blokirovka qilish” oralig‘idan katta bo‘lmasligi kerak.

Standart buyicha: “не определен” – “aniqlanmagan”, chunki mazkur parametr “Пороговое значение блокировки” – “*Blokirovkaning chegaraviy qiymati*” parametri kiritilgandagina ma’noga ega bo’ladi.

Operatsion tizim xavfsizlik komponentlari

1-topshiriq. Parollar siyosatini sozlash parametrlari xavfsizligini yuqori darajada ta’minlash uchun quyida tavsiya etiladigan xavfsizlik parametrlarini standart bo’yicha qiymatiga nisbatan kiriting:

Parollar siyosati	Standart buyicha qiymati	Tavsiya etilgan qiymat
“Parollarni takrorlanmasligini talab qilish” (Enforce password history)	0 “saqlanadigan parollar”	10
“Parolning maksimal muddati” (Maximum password age)	42 “kun”	90
“Parolning maksimal muddati” (Minimum password age)	0 “kun”	1
“Parolning miniml uzunligi” (Minimum password length)	0 “belgilar”	8
“Parol murakkablik talabiga javob berishi shart” (Password must meet complexity requirements)	“O‘chirilgan”	“Ruxsat etilgan”
“Barcha foydalanuvchilar parolini qaytuvchi shifrlashni ishlatib domenda saqlash” (Store password using reversible encryption for all users in the domain)	“O‘chirilgan”	“O‘chirilgan”

2-topshiriq. Qayd yozuvi siyosatini sozlash parametrlari xavfsizligini yuqori darajada ta’minlash uchun quyida tavsiya etiladigan xavfsizlik parametrlarini standart buyicha qiymatiga nisbatan kiriting:

Qayd yozuvi siyosatini sozlash parametrlari:

Qayd yozuvi siyosati	Po umolchaniyu qiymati	Tavsiya etilgan qiymat
muddatga qayd yozuvini blokirovka qilish” (Account lockout duration)	“Ishlatilmagan”	30 “daqiqqa”
“Blokirovkaning chegaraviy qiymati” (Account lockout threshold)	0 “tizimga kirishda xatolik”	3
blokirovka xisoblagichini boshlang‘ich (nol) xolatga keltirish” (Reset account lockout counter after)	“Ishlatilmagan”	30 “daqiqqa”

Bajarilgan ishlar natijalari Bajarilgan ishlar natijalarini fayl ko‘rinishidaserverga eksport qilish. Buning uchun quyidagilarni bajarish zarur:

1-topshiriqni bajargandan so‘ng chapki oynada “Parollar siyosati” punktinitanlang;

MMS menyusining “Harakat” punktini oching va “Ro‘yxatni eksport qilish”punktini tanlang;

Serverga eksport qilish uchun fayl nomi va yo‘lini ko‘rsating

Student\O‘zining_jildi\Public\NS_praktik\Lab1_1.txt.

2-topshiriqni bajargandan so‘ng chap oynada – “qayd yozuvini blokirovkaqilish siyosati” punktini tanlang;

MMS menyusining “Harakat” punktini oching va “Ro‘yxatni eksport qilish”punktini tanlang;

Serverga eksport qilish uchun fayl nomi va yo‘lini ko‘rsating:

Student\O‘zining_jildi\Public\NS_praktik\Lab1_2.txt.